

АНАЛІЗ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ

Виконання банківською системою завдань передбачених Законом України “Про банки та банківську діяльність” потребує від банків усіх форм власності підвищення ефективності управління їх діяльністю.

Серед об’єктів управління кредитним ризиком виходячи з концептуального визначення управління як процесу, відносять:

- Моніторинг потенційних позичальників щодо здатності виконувати зобов’язання перед банком;
- Менеджмент банку щодо обслуговування потенційних позичальників, який передбачає встановлення зв’язку між різними складовими його полісистемної організації;
- Загальну банківську політику, яка знаходиться під впливом дії чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, та визначає стратегічні, тактичні й оперативні завдання для полісистеми основних складових банківського менеджменту [1, с.172].

Значне накопичення запасів на підприємстві, відволікання коштів у дебіторську заборгованість може бути пов’язано із неефективним управлінням активами. В умовах інфляції фінансова політика збільшення обсягів кредитування своїх покупців є дуже небезпечною. Внаслідок цього значні суми, що отримуються підприємством за короткостроковими позиками банків фактично передаються покупцям та замовникам, а частина отриманих на платній основі коштів йде на безплатне кредитування постачальників (видані аванси). Таке управління порушує принцип успішної фінансової політики, що передбачає кредитування своїх дебіторів на тих самих умовах, на яких само підприємство отримує позики.

За умов недостатності оборотних коштів життєздатність підприємства буде в залежності від стану та якості активів: складу виробничих запасів, попиту на продукцію, надійності покупців, а також строкості його зобов’язань.

Особливу увагу при оцінці структури джерел майна слід приділяти способу їх розміщення в активах. Так, відомо, що на підприємствах накопичується маса основних та оборотних коштів, що не використовуються (залежали запаси матеріалів, готова продукція, що не користується попитом, сумнівна дебіторська заборгованість, незавершене будівництво). Це сприяє підвищенню потреби у додатковому фінансуванні, яке покриє іммобілізацію коштів із обороту.

Відомо, що оцінка фінансової стійкості підприємства у різних часових періодах може бути різною. Так, наявність у структурі оборотних активів підприємства значної частки грошових коштів є важливішим фактором короткострокової фінансової стійкості підприємства, але грошові кошти не є прибутковими і тому це негативно впливає на загальну рентабельність активів

У методологічному аспекті стратегічне управління кредитними ризиками ґрунтується на застосуванні наукового апарату і інструментарію фінансового аналізу економічних процесів, і це обумовлює необхідність удосконалення методик аналізу кредитоспроможності суб’єктів господарювання для вирішення практичних завдань оцінки рівня ризику при встановленні рейтингу позичальника, проведенні кредитного моніторингу, а також прогнозуванні вірогідності повернення позики. Попереднє оцінювання ризиків при аналізі підприємства-позичальника доцільно проводити за декількома напрямками. По-перше, це оцінювання ділової репутації підприємства.

По-друге, це оцінювання професіоналізму менеджменту. По-третє, оцінювання фінансового стану та ділової активності підприємства (аналіз структури активів та пасивів підприємства, фінансових коефіцієнтів, грошових потоків, тривалість погашення дебіторської заборгованості, рівень платоспроможного попиту на продукцію підприємства, угоди підприємства із контрагентами, надійність постачання сировини, знос обладнання та ін.).

Проведення моніторингу потенційних позичальників – суб'єктів господарювання кредитними службами комерційних банків надає картину ефективності управління розвитком підприємства зокрема як управління за слабкими і сильними сигналами проявів передкризового або кризового стану. За сильними та слабкими сигналами ризику входження підприємства у кризовий стан з позиції теорії рефлексії виявлено, що прояви його у виробничій сфері тісно пов'язані з фінансовими, а підбір системи показників дає змогу їх ідентифікувати [2, с.65]. Так, наприклад, сигналом, який вказує на перехід проявів фінансової кризи від прихованої стадії до явної, є обмеження маневреності робочого капіталу (різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями) внаслідок його повної іммобілізації у матеріальних оборотних коштах. Адекватною дією з нейтралізації вказаних сигналів буде реалізація комплексу заходів, спрямованих на збільшення надходження грошових коштів на підприємство [2, с.64].

Для українських підприємств доступним і корисним показником відносної прибутковості є рентабельність власного капіталу, визначеного як відношення чистого прибутку (представленого як результат господарської діяльності у фінансовій, а не податковій звітності) до власного капіталу (відбитого у пасивах балансу) [3, с.4]. Наявність прибутку не гарантує успішність бізнесу, цією гарантією є наявність власних коштів у розмірі, що дозволяє при значних коливаннях зовнішнього середовища незначно змінювати результати діяльності. Так, при виникненні цінових або виробничих ризиків підприємство самостійно, своїми ресурсами й не роблячи банк заложником, покриє незаплановані витрати.

Як показує практика, всі проблеми виникають у випадку великих фінансових втрат позичальників. Тоді починають діяти такі ризики-фактори, як ризик кредиторів та дебіторів у випадку понесення витрат позичальником через прострочення дебіторської заборгованості або порушення строків угоди з постачальниками; цінові ризики, що виникають при зростанні ціни на сировину або падінні ціни на продукцію; виробничі ризики, які виникають при порушенні ритмічності виробничого процесу та можуть призвести до невиконання договірних зобов'язань. Перелік ризиків можна доповнити такими: неліквідність або недостатність забезпечення, курсовий ризик та інші.

Таким чином, можна рекомендувати віднести до найбільш суттєвих факторів, що впливають на рівень загальних ризиків, такі показники, як стабільність грошових потоків та забезпеченість власними коштами, а по заставі – ліквідність забезпечення та достатність забезпечення. Потребує подальшої розробки методика визначення інтервалу реагування на зміну стану об'єкту.

Література

1. Васюренко О.В., Подчесова В.Ю. Сучасні концепції управління кредитним ризиком як основні складові процесу управління кредитним ризиком банку// Актуальні проблеми економіки. – 2011. - №1 (115). - С.170-177
2. Волчек Р.М. Теорія рефлексії в дослідженні фінансового стану підприємства//АГРОІНКОМ.- 2012.- № 7-9. – С.59-65
3. Гайдаєнко О. М. Порівняння методик визначення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства/О. М. Гайдаєнко,Т. О. Глібко // Будущие исследования : материалы IX междунар. научно-практич. конф., (Республика Болгария, София, 17-25 февр. 2013 г.). Т.6.-София:БялГРАД-БГ,2013. //http://dspace.oneu.edu.ua//jspui/handle/123456789/471